

• (SAMO)REGULACIJA ETIKE U ZNANOSTI I VISOKOM OBRAZOVANJU U HRVATSKOJ •
DEFINICIJA PROBLEMA I PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE PRAKSE¹

Autori izvornog izvještaja:

DRAŽEN HOFFMANN, NIVES MIOŠIĆ

Zagreb, srpanj 2017.

¹ Ovaj dokument predstavlja kraći pregled stanja sustava za regulaciju etike u znanosti i visokom obrazovanju te donosi neke od ključnih preporuka koje za cilj imaju osnaživanje toga sustava. Cjeloviti tekst izvornog pregleda dostupan je [ovdje](#).

• UVOD •

Sustav etike u znanosti i visokom obrazovanju u Hrvatskoj sastoji se od *etičkih tijela* (etičkih odbora/povjerenstava) koja djeluju na razini znanstvenih organizacija², a uz njih, čini ga i *Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju* (dalje: OEZVO), tijelo koje u sustavu obavlja, dužnost najvišeg tumača (ali ne i najviše odlučivačke instancije³) problematike etike u znanosti, a koje na prijedlog Vlade RH bira Hrvatski sabor. Etička tijela znanstvenih organizacija pritom imaju mandat za postupanje samo u okviru svojih organizacija, a postupaju po vlastitim etičkim kodeksima, dok se etički prijedori koji ostanu nerazriješeni na tim razinama mogu prenijeti na tijela višeg reda (npr. etičko tijelo na razini sveučilišta u odnosu na fakultetsko etičko tijelo), tamo gdje ona postoje.

S tom definicijom u vidu, ovaj je pregled ograničen samo na javne znanstvene organizacije, odnosno javna visoka učilišta (veleučilišta i sveučilišta) te javne znanstvene institute, dok druge institucije nisu uključene u ovaj pregled budući da im znanstvena produkcija nije temeljna djelatnost.

Položaj OEZVO specifičan je utoliko što Odbor nema ovlasti dokidati odluke tijela niže razine, već se samo o njima očitovati u obliku preporuka, prijedloga i primjedbi.⁴ Zadaća Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju definirana je kao:

*promicanje etičkih načela i vrijednosti u znanosti i visokom obrazovanju, u poslovnim odnosima i u odnosima prema javnosti, te u primjeni suvremenih tehnologija i u zaštiti okoliša.*⁵

No, usprkos normativnoj i institucionalnoj strukturi – koja uključuje predmetni zakon, središnje konzultativno tijelo čije je postojanje propisano zakonom te tijela uspostavljena na razini pojedinačnih znanstvenih organizacija – sugovornici⁶ iz akademske zajednice u provedenim su intervjuima naveli kako se etički prijestupi u znanstvenoj zajednici nerijetko događaju. Prema njihovim navodima, prijestupi su osobito česti u obliku raznih oblika akademskog nepoštenja, odnosno nekorektnog prisvajanja zasluga za znanstveni rad, koje često prolazi bez posljedica odnosno bez postupanja na razini znanstvenih organizacija. Ova rasprostranjenost akademskog nepoštenja – pokazala je izvorna analiza – proizlazi barem djelomično i iz nekih sistemskih nedostataka sustava etičke (samo)regulacije⁷ u znanosti i visokom obrazovanju.

Dok pojam *regulacije* implicira postojanje regulatornog okvira (propisa i regulatornog tijela) nadležnog za neko područje djelovanja, pojam *samoregulacije* u kontekstu ovog pregleda odnosi se na načelo – ugrađeno i u Etički kodeks OEZVO – prema kojemu sve institucije koji se bave znanstvenom produkcijom trebaju regulirati pitanja etike znanstvenog rada na najnižoj, odnosno sebi najbližoj mogućoj institucionalnoj razini, počevši od one etičkih tijela matičnih znanstvenih organizacija⁸, dok se nerazriješeni predmeti prenose na više instancije s ovlastima odlučivanja. Ovo je načelo supsidijarnosti bilo dodatno institucionalizirano izmjenama i dopunama Etičkog kodeksa OEZVO iz lipnja 2015.⁹, kojima je eksplicitno bila propisana hijerarhija postupanja etičkih tijela u kojoj je OEZVO trebao zauzimati hijerarhijski najviše mjesto, ali ta je koncepcija dokinuta Odlukom Ustavnog suda RH. Upravo iz ove institucionalne praznine – nedostatka središnje nadležne instancije – proizlaze i neki od nedostataka etičkog sustava u znanosti i visokom obrazovanju.

2 Prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (ZZDVO), pojam znanstvenih organizacija označava tijela koja su, upisom u Upisnik znanstvenih organizacija pri Ministarstvu znanosti i obrazovanja, registrirani za obavljanje znanstvene djelatnosti u Hrvatskoj te su time stekli uvjete za javno financiranje svoje znanstvene djelatnosti.

3 Naime, sistemska uloga OEZVO bila je predmetom političke rasprave u hrvatskom javnom prostoru u prvoj polovici 2017. godine, otkako je u javnosti aktualizirano pitanje navodnog plagijata tadašnjeg ministra obrazovanja dr. sc. Pave Barišića, o kojemu se bio očitovao i OEZVO. Uslijedila je ustavna tužba Sveučilišta u Zagrebu protiv Odbora, podnesena zbog navoda o prekoračenju ovlasti Odbora i narušavanju autonomije sveučilišta, [odlučena u korist predlagatelja](#).

4 Poslovnik OEZVO, čl. 24.

5 Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (ZZDVO), čl. 112. st. 3.

6 Izrazi koji se koriste u ovom dokumentu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod.

7 Odnos regulacije i samoregulacije uključen je i u ovaj dokument – OEZVO je (uvjetno, obzirom na izostanak instancijske ovlasti) shvaćen kao središnje tijelo za funkciju regulacije etike u znanosti i visokom obrazovanju, dok je funkcija etičkih tijela na razini znanstvenih organizacija samo-regulatorna.

8 Etički kodeks OEZVO, čl. 7.

9 https://www.azvo.hr/images/stories/tijela_agencije/Eti%C4%8Dki_kodeksa_OEZVO__IZMJENE_I_DOPUNE.pdf

• OKVIR ZA ETIČKU REGULACIJU — ULOGA OEZVO I ETIČKOG KODEKSA ODBORA •

Obzirom da znanstvene organizacije redovito imaju vlastita etička tijela i etičke akte po kojima ta tijela postupaju, Odbor za etiku u znanosti i visokom obrazovanju u svojem se radu bavi predmetima o kojima je već raspravljano na razini znanstvenih organizacija. Članak 11. Poslovnika OEZVO popisuje kako Odbor:

...u pravilu raspravlja o predmetima o kojima je prethodno postupano u predmetnoj ustanovi (fakultet, sveučilište, institut, itd...), osim ako Odbor ne smatra opravdanim izravno preuzeti predmet.

No, uloga Odbora ne odgovara onoj višestupanjskog tijela, utoliko što on ne predstavlja odlučivačku instanciju s izvršnim ovlastima. Odbor se o predmetima koji mu dolaze s nižih instancija – etičkih tijela znanstvenih organizacija – može očitovati samo u obliku preporuka, prijedloga i primjedbi, ali ne i odluka s obavezujućom snagom koje bi mogle potvrđivati ili opovrgavati odluke tijela niže razine. Etička tijela znanstvenih organizacija tako su jedine institucije u sustavu etike koje mogu donositi obavezujuće odluke, s dosegom vlastitih ili hijerarhijski nižih institucija (kao što je slučaj, primjerice, s nadređenošću sveučilišnih etičkih tijela onima na razini fakulteta), dok središnja instancija koja bi nadzirala rad ovih tijela ne postoji.

Dostupne informacije o praksi OEZVO oskudne su. Poslovnik Odbora propisuje kako OEZVO ne smije objavljivati informacije ni o kojem od slučajeva o kojima odlučuje, što uključuje između ostaloga, i dnevne redove i zapisnike sjednica, kao i podatke koje sam Odbor dodatno proglasi povjerljivima.¹⁰ No, i prije ulaska Odbora u središte političke pozornosti podaci o njegovom radu bili objavljeni samo u ograničenom opsegu, a praksa je definitivno dodatno denigrirana brisanjem svih tragova o radu OEZVO s internetske stranice Odbora.¹¹

Temeljni dokument kojim se Odbor služi u svojem radu je *Etički kodeks odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju*, koji kodificira načela etičnog postupanja u različitim segmentima znanstveno-istraživačke i visokoobrazovne djelatnosti. Etički kodeks OEZVO u čl 8. definira oblike ponašanja koje prepoznaje kao prekršaje znanstvene etike. Kodeks iznosi popis od deset oblika ponašanja koji su neprihvatljivi u znanstvenom radu:

- 1 • *izmišljanje – izmišljanje podataka ili rezultata i njihovo bilježenje ili objavljivanje;*
- 2 • *krivotvorenje – zlouporaba materijalima istraživanja, opremom ili postupcima te mijenjanje i naknadna manipulacija izvornim podacima ili njihovo neutemeljeno ispuštanje iz analize;*
- 3 • *plagiranje – prepisivanje ili preuzimanje ideja, misli, riječi i rezultata drugih autora i prikazivanje kao svojih ili novih;*
- 4 • *onemogućivanje rada drugih znanstvenika, znanstvenih skupina ili dr. namjernim oštećivanjem ili uništavanjem materijala, opreme ili podataka;*
- 5 • *suvišne, tj. dvostruke i višestruke publikacije istovjetnoga izvornog znanstvenog rezultata, osim kada je to službeno drugačije regulirano;*
- 6 • *istodobno slanje rukopisa znanstvenih radova na recenziju ili objavljivanje u više časopisa, osim kada je to službeno drukčije regulirano;*
- 7 • *zlouporaba autorstva:*
 - a • *poklonjeno autorstvo – nezasluženo autorstvo, neispunjeni uvjeti autorstva i zahtjevi za takvim, nezaslužnim autorstvom*
 - b • *podmetanje autorstva – dopisivanje nekoga na popis autora bez znanja i pristanka*
 - c • *brisanje autora koji ispunjavaju uvjete za autorstvo s popisa autora;*

10 Poslovnik OEZVO, čl. 30.

11 <http://faktograf.hr/2017/04/29/odbor-za-etiku-barisic-plagiranje/>

- 8 • *namjerno krivo ili naklono citiranje literature;*
- 9 • *iskrivljeno i neistinito obavještanje o stanju objave vlastitih radova;*
- 10 • *skrivanje sukoba interesa i privrženosti.*¹²

Posljednjim dvjema točkama Kodeks zabranjuje postojanje neupravljanog „sukoba interesa ili privrženosti“. Prema definiciji Kodeksa, sukob interesa je:

pojava u kojoj djelovanje člana ove zajednice uključuje postojanje sukoba osobnih interesa i obveza prema ustanovi, ili u razumnoj mjeri postoji privid takve situacije

a sukob privrženosti je, prema čl. 9. Kodeksa:

pojava u kojoj postoji djelovanje ili zaposlenost koje ograničuje obavljanje radnih obveza i odgovornosti preuzetih od matične ustanove.

dok zaštitu znanstvenih organizacija od nepotističkih praksi propisuje sljedeća odredba:

U ustanovama u sustavu potrebno je, zbog izbjegavanja nepotizma, izbjegavati zapošljavanje osoba za koje se, zbog rodbinskih ili bliskih odnosa s osobama koje bi im bile izravno nadređene, može u razumnoj mjeri procijeniti postojanje sukoba interesa.

Razumijevanje sukoba interesa i nepotizma u Kodeksu pokazuje problem podnormiranosti upravljanja tim rizicima. Obveza upravljanja sukobom interesa određena je vrlo šturo i bez prave definicije toga što to sukob interesa zapravo jest. Kodeks operira jednako ograničenom definicijom nepotizma, prepoznajući rizik za nepotističke odnose samo u zapošljavanju, i to samo na relaciji izravno nadređeni-izravno podređeni. U praksi, ovi su odnosi mogući u velikom broju odnosa s vanjskim akterima, uključujući nabavu, ugovorne odnose, evaluacije i mnoge druge.

U preambuli Kodeksa OEZVO navedeno je kako je svrha Kodeksa *utvrditi očekivane odnose zasnovane na odgovornosti i poštenju, a ne izrijekom nabrajati što nije dopušteno*. No, budući da upravo Kodeks OEZVO treba služiti kao predložak za etičke akte znanstvenih organizacija, ova ograda ostavlja prostor za podnormiranje i na razini tih etičkih akata. Ovo je posebno problematično u odnosu na neadekvatnu definiciju sukoba interesa upisanu u Kodeks, koja je doslovno prekopirana u etičke akte brojnih znanstvenih organizacija.

Rektorat Sveučilišta u Zagrebu podnio je krajem 2016. godine prijedlog za ocjenu ustavnosti kojim je osporio izmjene čl. 7. st. 4. Kodeksa OEZVO iz 2015., tvrdeći kako te izmjene OEZVO izravno postavljaju u hijerarhiju etičkih tijela u sustavu, i to iznad tijela koja izriču odluke s izvršnom snagom, čime je, narušena autonomija sveučilišta. Navodi tužitelja potvrđeni su Odlukom Ustavnog suda od 25. travnja 2017., koja je utvrdila da se navedenim stavkom neustavno šire ovlasti OEZVO, omogućujući Odboru da svojim odlukama derogira odluke etičkih tijela sveučilišta.

12 Popis citiran prema čl. 8. Kodeksa OEZVO.

• OKVIR ZA ETIČKU SAMOREGULACIJU — ETIČKA TIJELA I ETIČKI AKTI ZNANSTVENIH ORGANIZACIJA •

U izvornom su pregledu analizirani etički akti ukupno 38 znanstvenih organizacija, i to: 8 javnih sveučilišta, 10 javnih veleučilišta te 20 (od ukupno 25) javnih znanstvenih instituta.

Etički akti znanstvenih organizacija ne poznaju jedinstveni format; no, u mjeri u kojoj jesu unificirani, iz većine je njih vidljiva nakana odražavanja odredbi Etičkog kodeksa OEZVO, a osobito popisa etičkih prijestupa sadržanih u čl. 8. Kodeksa. Prema provedenoj analizi, odredbe etičkih akata znanstvenih organizacija uvelike (i, najčešće, doslovno) odražavaju glavne odredbe Kodeksa OEZVO; neka su od ponašanja koja etički kodeksi znanstvenih organizacija najčešće zabranjuju tako postupci poput plagiranja, neprijavlivanja relevantnih povezanih interesa ili održavanja sukoba interesa, diskriminatornog postupanja prema suradnicima, studentima i trećim stranama te lažiranje postupaka i rezultata prikupljanja podataka. No, izrazite sličnosti nekih formulacija u etičkim aktima koje ne potječu iz formulacija u Kodeksu OEZVO upućuju i na međusobno „prepisivanje“ odredbi između znanstvenih organizacija.

Autoplagiranje je institut koji je rijetko prepoznat u etičkim aktima znanstvenih organizacija, a koji predstavlja nekorektno korištenje već produciranog znanstvenog rada i omogućava počinitelju lažno predstavljanje opsega svoje znanstvene produkcije. Ovakvo umjetno povećavanje broja objavljenih radova koji se ne temelje na originalnom istraživačkom radu nepošteno olakšava napredovanje u znanstvenoj hijerarhiji, koje donosi brojne koristi.

Problematično je to što niti jedno od analiziranih tijela nije u svojem etičkom aktu detaljnije reguliralo područje sukoba interesa, te su odredbe o sukobu interesa u organizacijskim etičkim aktima ili jednako šture kao ona u Kodeksu OEZVO, ili pak još ograničenije. Bilo bi za očekivati da će svaka znanstvena organizacija prepoznati specifične rizike koji proizlaze iz organizacijskog iskustva, znanstvenoga polja u kojemu djeluje te odnosa s dionicima s kojima organizacija dolazi u kontakt. Ovakvo neprepoznavanje specifičnih rizika predstavlja ujedno i najrašireniju slabost sustava na razinama znanstvenih organizacija.

Implementacijski rizik za etičke akte na svim razinama predstavlja činjenica da su etička tijela znanstvenih organizacija sastavljena redovito od zaposlenika tih organizacija, s malo ili nimalo prostora za uključivanje ili barem konzultiranje vanjskih članova, koji bi mogli osigurati veću razinu nepristranosti u radu tih etičkih tijela. Još je i važnije da se same znanstvene organizacije otvore postupanju hijerarhijski nadređenih tijela u slučajevima u kojima prepoznaju da nisu u mogućnosti donijeti vjerodostojne etičke odluke.

Iako analiza etičkih akata znanstvenih organizacija upućuje na razmjerno visoku usklađenost tih akata s Etičkim kodeksom OEZVO, velik broj slučajeva pri OEZVO koji su i dalje aktualni jer nisu razriješeni na razinama znanstvenih organizacija¹³ upućuje na postojanje slabosti u provedbenom segmentu rada organizacijskih etičkih tijela. Iz ovoga proizlazi zaključak da je slabost sustava etike u znanosti i visokom obrazovanju prvenstveno u implementaciji odredbi etičkih kodeksa znanstvenih organizacija.

Važan je nedostatak na razini znanstvenih organizacija, koje same po sebi u pravilu predstavljaju vrlo malene i blisko povezane kolektive, i nepostojanje eksplicitnih praksi zaštite strana u etičkom postupanju, kako prijavitelja tako ni prijavljenih. Ovo je problematično za obje strane jer povećava mogućnost korištenja etičkog postupanja kao sredstva pritiska, mobinga, pa i osobnih obračuna. Nedostatak ovih odredbi možda i jest previše specifičan da bi se njime bavio Kodeks OEZVO, ali OEZVO u može predložiti smjernice za izradu modela zaštite zainteresiranih strana.

S druge strane, pozicija i relevantnost OEZVO u sustavu oslabljene su zahtjevima zaštite osobnih podataka, koji denigriraju prakse objave informacija o radu Odbora, a time i narušavaju njegovu vidljivost i utjecaj. Budući da je dužnost OEZVO upravo poticati sva tijela u etičkom sustavu na izvršavanje svojih zadaća, ovom marginalizacijom dosadašnjeg rada postaje utoliko manje vjerojatno da će Odbor ubuduće funkcionirati kao relevantno tijelo koje ukazuje na probleme i daje preporuke za poboljšanje sustava na nižim razinama.

13 Informacija o aktualnim slučajevima postala je u travnju 2017. javno dostupnom zbog proceduralne pogreške saborskih službi – više u članku na platformi Faktograf.hr: <http://faktograf.hr/2017/05/09/sabor-odbor-barisic-plagijat/>

• PREPORUKE ZA DEFINIRANJE FUNKCIJE OEZVO U SUSTAVU •

Obzirom na pretpostavku kako je problem funkcioniranja etičkih tijela znanstvenih organizacija prvenstveno u provedbenom dijelu, a tek sekundarno u nedostatnoj normiranosti (uz iznimku neadekvatne normiranosti problematike sukoba interesa na svim razinama), nameće se potreba jačanja regulatorne funkcije unutar sustava etike u znanosti i obrazovanju, kako bi postalo moguće zaobići propuste i sklonost samozaštiti znanstvenih organizacija. Načelno, potreba za uspostavom središnjeg tijela mogla je biti riješena kroz otprije postojeći OEZVO, dodjeljivanjem instancijske nadležnosti Odboru.

No, položaj Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju postao je problematičan donošenjem Odluke Ustavnog suda koja je onemogućila da on preuzme instancijsku ulogu, zbog čega njegova pozicija realno može biti samo marginalizirana u odnosu na sadašnje stanje.

Kao relativno jednostavno rješenje za očuvanje regulatorne funkcije Odbora, nameću se dopune Kodeksa OEZVO, kao primjera za etičke kodekse znanstvenih organizacija. Tako postoje dva moguća dva rješenja za jačanje uloge Odbora u sustavu bez njegovog istovremenog pretvaranja u instancijsko tijelo:

- 1 • Snažnije normirati sukob interesa u Kodeksu OEZVO i pokrenuti implementaciju takve definicije u etičke kodekse znanstvenih organizacija. Pojmovi „sukoba interesa“ i „sukoba privrženosti“ mogu se dodatno definirati kao odnosi koji mogu postojati i unutar samih znanstvenih organizacija (a ne samo u odnosu na vanjske aktere), i to s obzirom na širi spektar odnosa (npr. sukob interesa nastao kroz ugovorne odnose, projektna partnerstva, različite odnose koji nisu vlasničke ili financijske prirode itd.);
- 2 • Uspostaviti instancijsku (obvezujuću) nadležnost OEZVO samo nad problematikom sukoba interesa, na način da se OEZVO omogući uvid u okolnosti interesnih povezanosti osoba o kojima su donošene odluke etičkih tijela nižih razina, kao i osoba koje su bile involvirane u donošenje tih odluka, te mogućnost da Odbor testira odluke za koje je moguće razumno pretpostaviti da su bile donesene s ciljem (samo)zaštite znanstvenih organizacija i povezanih osoba.

• PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE PRAKSE •

- 1 • Pozicija OEZVO u sustavu treba biti očuvana u budućim izmjenama ZZDVO, uvažavajući ulogu Odbora kao kontrolnog i savjetodavnog tijela za sustav etike u znanosti i visokom obrazovanju.
- 2 • Treba zatražiti očitovanje i preporuke Povjerenika za informiranje vezane uz prakse objave podataka o radu OEZVO, kao i autoritativno tumačenje o obvezama i dosadašnjoj praksi objavljivanja odluka OEZVO iz perspektive prava na pristup informacijama.
- 3 • I OEZVO i sve znanstvene organizacije trebaju objavljivati izvješća i druge relevantne dokumente o svojem radu pravodobno i u strojno pretraživim oblicima.
- 4 • Potrebno je dodatno definirati i čvršće normirati pojedine institute u Etičkom kodeksu OEZVO, a specifično one koji se odnose na:
 - Eksplicitno prepoznavanje instituta regulacije sukoba interesa kao obveze znanstvenih organizacija na razini organizacije, s organizacijski specifičnim odredbama utemeljenima na prepoznatim rizicima,
 - Definiranje eklatantnog pretpostavljanja osobnih lojalnosti standardima znanstvene etike kao oblika neprihvatljivog ponašanja,
 - Definiranje autoplagiranja kao izdvojenog oblika akademskog nepoštenja, određenog kao „*prepisivanje ili preuzimanje ideja, misli, riječi i rezultata iz autorovih vlastitih prethodno objavljenih radova i njihovo prikazivanje kao novih i prethodno neobjavljenih, ili propust u navođenju autorovih prethodnih radova kao postojećih izvora*“.
- 5 • Treba sustavno omogućiti sudjelovanja vanjskih članova etičkih tijela u konzultativnoj ili odlučivačkoj ulozi u etičkim tijelima znanstvenih organizacija, kako bi se stvorila protuteža sklonosti samozaštiti tijela sastavljenih samo od zaposlenika organizacija.

-
-
- 6 • Treba otvoriti raspravu o prijedlogu iz posljednjeg objavljenog izvještaja o radu OEZVO¹⁴, o osnivanju specijaliziranog tijela (ili više njih) koje bi se bavilo samo provjerom navoda o plagiranju te za utvrđene plagijate izricalo sankcije, uzimajući u obzir činjenicu da etička tijela na razinama znanstvenih organizacija uglavnom već postoje.
 - 7 • Treba definirati položaj OEZVO prema obvezama koje proizlaze iz Zakona o pravu na pristup informacijama, poželjno u smislu uvođenja prakse najave sjednica OEZVO i objave redigiranih („zacrjnenih“) materijala sa sjednica, a minimalno dnevnih redova i zapisnika o glasanju.
 - 8 • Treba eksplicitno definirati obveze etičkih tijela znanstvenih organizacija koje proizlaze iz Zakona o pravu na pristup informacijama, uz puno uvažavanje važnosti zaštite osobnih podataka.
 - 9 • U Poslovniku OEZVO treba iscrpno definirati koje sve informacije o radu Odbora mogu biti diskrecijski proglašene povjerljivima.
 - 10 • Treba provesti savjetovanje unutar znanstvene i visokoobrazovne zajednice o koruptivnim, nepotističkim i rizicima nereguliranih sukoba interesa te pokrenuti participativnu izradu modela za čvršće normiranje ovih tema.
 - 11 • Sve znanstvene organizacije trebaju donijeti vlastite etičke akte i uspostaviti vlastita etička tijela.
 - 12 • Sve znanstvene organizacije trebaju preuzeti popis neprihvatljivih ponašanja iz čl. 8. Kodeksa OEZVO kao minimalni skup područja koja trebaju regulirati svojim etičkim aktima.
 - 13 • Etička tijela sveučilišta trebaju provesti kontrolu usklađenosti etičkih akata svih svojih sastavnica sa sveučilišnim etičkim aktima i Kodeksom OEZVO.
 - 14 • Treba uspostaviti sustavnu edukaciju za mlade znanstvenike o etički dozvoljenim i nedozvoljenim praksama kako bi se spriječilo kršenja etičkih standarda zbog neznanja ili nedostatka izobrazbe u sklopu samih studijskih programa.
 - 15 • U etičkim aktima znanstvenih organizacija treba dodatno razraditi odredbe o neprihvatljivosti nezasluzenog navođenja autorstva, kako bi se one mogle adekvatno razlikovati od mentoriranja mladih znanstvenika, obzirom na specifično znanstveno područje u kojemu organizacija djeluje.
 - 16 • Treba formirati javno dostupni repozitorij znanstvenih radova i doktorskih disertacija kojeg je moguće obrađivati alatima za detektiranje podudarnosti između tekstova, radi težeg prikrivanja plagijata.
 - 17 • U svim znanstvenim organizacijama gdje ona postoji, treba odbaciti praksu pokretanja etičkih postupaka preko čelnika organizacija, kako bi se izbjeglo postojanje instancije koja ima mogućnost „filtriranja“ etičkih prijava.
 - 18 • OEZVO treba izdati preporuku za načela sastavljanja te poželjne profile članstva etičkih tijela znanstvenih organizacija, koja će uzeti u obzir reputacije članova, pripadnost različitim generacijama znanstvenika, mogućnosti za uključivanje vanjskih članova te postupke za minimaliziranje sukoba interesa u sastavu tih tijela.
 - 19 • Sve znanstvene organizacije trebaju u svojim etičkim aktima propisati takve mehanizme prijavljivanja koji i prijavljene osobe i prijavitelje štite od posljedica uključenosti u etičke postupke, a prijavitelje štite od pokušaja odmazde nakon donošenja odluke.
 - 20 • Etičke kodekse znanstvenih organizacija treba eksplicitno utemeljiti na međunarodno priznatim standardima, a koji proizlaze iz relevantnih međunarodnih dokumenata i najviše razine spoznaje o znanstvenoj i akademskoj etici.

14 https://www.azvo.hr/images/stories/tijela_agencije/oze/Godi%C5%A1nji_izvje%C5%A1taj__Odbor_za_etiku_rujan_2014-sije%C4%8Danj_2016.pdf

Obrazovna zviždaljka

www.oz.goo.hr

good
INICIJATIVA

www.goo.hr

srpanj 2017.